

Jak skutecznie włączyć się we współzarządzanie Miastem?

mikroPRZEWODNIK

po mechanizmach partycypacji publicznej
w Katowicach

Jak skutecznie włączyć się we współzarządzanie Miastem?

mikroPRZEWODNIK
po mechanizmach partycypacji publicznej
w Katowicach

Stowarzyszenie Górnośląski Klaster Kreatywny
Katowice, 2018

- Budżet Obywatelski
- Inicjatywa Lokalna
- Rada Jednostki Pomocniczej
- Rada Rodziców
- Stowarzyszenie / Fundacja
- Nieformalna inicjatywa oddolna
- Konsultacje społeczne

Budżet Obywatelski

Podstawa prawna: Ustawa o samorządzie gminnym

Prawo lokalne: Uchwała Rady Miasta, Zarządzenie Prezydenta Miasta

Trwałość mechanizmu: W mieście na prawach powiatu funkcjonowanie Budżetu Obywatelskiego jako specjalnego trybu konsultacji społecznych jest wymagane ustawą. Zgodnie z prawem wysokość środków przeznaczonych do rozdysponowania w tym mechanizmie wynosi co najmniej 0,5 proc. wydatków gminy zawartych w ostatnim przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu

Wysokość środków w Katowicach: Od 2019 r. ponad 30 000 000 zł, z tego ok. 5 000 000 zł na projekty na projekty ogólnomiejskie (dokładna wysokość środków w danym roku uzależniona jest od środków niewykorzystanych we wcześniejszej, zakończonej edycji oraz od tzw. dodatku dla dzielnic z najwyższą frekwencją w poprzednim głosowaniu). Od 2019 r. część kwoty przeznaczana będzie na utrzymywanie zadań z poprzednich edycji

Nabór wniosków: wiosną roku poprzedzającego realizację

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: Sporządzenie wniosku przez Wnioskodawcę → Zdobycie poparcia Mieszkańców pod wnioskiem → Złożenie wniosku → Weryfikacja formalna w Urzędzie Miasta → Weryfikacja merytoryczna w Urzędzie Miasta → Kampania promująca głosowanie → Wybór wniosków przez Mieszkańców w głosowaniu → Wpisanie zadania do uchwały budżetowej → Realizacja zadania w roku budżetowym przez właściwe merytorycznie wydziały Urzędu Miasta lub jednostki/ instytucje miejskie w porozumieniu z wnioskodawcą → Sprawozdanie z wykonania zadania po stronie Miasta

Zaangażowanie Mieszkańców: Poparcie wniosku celem jego rejestracji / Głosowanie

Skala możliwych zadań do realizacji: Od drobnych projektów po duże zadania infrastrukturalne

Rodzaje projektów: Miękkie i twarde

Podział środków na jednostki pomocnicze: Zależny od liczby Mieszkańców

Słabe strony: Niedoszacowanie lub przeszacowanie kwoty / Algorytm w praktyce premiuje projekt o najwyższym poparciu oraz projekty kolejne w oparciu nie o skalę poparcia a o pulę pozostałych środków / Niewielki udział wnioskodawcy w realizacji zadania

Mocne strony / Zalety mechanizmu: Duży zakres możliwych do realizacji zadań / Wsparcie Urzędu Miasta na każdym etapie procesu / Duża kwota do podziału - w praktyce większa szansa na realizację zadania / Możliwość zgłaszania projektów dwuletnich / Odpowiedzialność za realizację zadania po stronie Urzędu Miasta

Kto przyznaje środki: Po pozytywnej formalnej i merytorycznej weryfikacji zadania przez urzędników o podziale środków decydują Mieszkańcy dzielnic dla projektów dzielnicowych oraz wszyscy Mieszkańcy Miasta dla projektów ogólnomiejskich

Gdzie szukać informacji: www.bo.katowice.eu / Wydział Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta Katowice, ul. Rynek 13

Stowarzyszenia / fundacje

Podstawa prawna: Ustawa o fundacjach, Prawo o stowarzyszeniach, Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Prawo lokalne: Uchwała Rady Miasta - plan współpracy z organizacjami pozarządowymi, Zarządzenia Prezydenta Miasta dot. poszczególnych konkursów

Trwałość mechanizmu: Każdego roku w mieście muszą zostać rozpisane otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych / o udzielenie dotacji z budżetu w formie wspierania realizacji zadania. Ponadto miasto dysponuje także środkami finansowymi, o które starać się można w trybie tzw. Małych Grantów

Wysokość środków w Katowicach: wysokość środków w danym roku uzależniona jest od Uchwały Budżetowej. Na 2019 rok będzie to kwota nie mniejsza niż 25 mln zł.

Nabór wniosków: Po ogłoszeniu konkursu przez Urząd Miasta. Zwykle dwa razy w roku (w przypadku otwartych konkursów ofert) oraz w trybie ciągłym do momentu wyczerpania środków (w przypadku Małych Grantów)

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: Ogłoszenie konkursu przez Urząd Miasta → Sporządzenie wniosku przez Wnioskodawcę → Ocena wniosków przez komisję złożoną z osób reprezentujących Urząd Miasta oraz przedstawicieli środowiska NGO → Ogłoszenie wyników i przydzielenie dotacji → Ewentualna aktualizacja wniosków → Realizacja zadania przez NGO → Sprawozdanie z wykonania zadania złożone w odpowiednim wydziale Urzędu Miasta

Zaangażowanie Mieszkańców: Organizacje pozarządowe jako podmioty rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym lub innych rejestrach umożliwiają aktywnym mieszkańcom formalną współpracę w formie członkostwa w organizacji bądź akcyjne zaangażowanie w konkretne działania w formie wolontariatu

Skala możliwych zadań do realizacji: głównie projekty miękkie, krótko i długotrwałe o różnorodnym charakterze

(od warsztatów, przez poradnictwo, po duże wydarzenia). Ponadto od 2019 roku organizacje pozarządowe mogą wnioskować także o wsparcie realizacji zadań dotowanych przez inne podmioty niż Urząd Miasta Katowice na pokrycie „wkładu własnego”

Rodzaje projektów: głównie działania o charakterze miękkim, z zakresu turystyki i sportu, kultury, pomocy społecznej i ekologii, udzielania porad prawnych, działań na rzecz osób starszych i środowisk kombatanckich. Dodatkowo Miasto powierza organizacjom zadania w zakresie m.in. zdrowia i jego profilaktyki, wsparcia dla osób ubogich, w trudnych sytuacjach życiowych etc.

Podział środków na jednostki pomocnicze: nie dotyczy

Słabe strony: stosunkowo niewielka kwota dotacji przypadająca na jednostkową organizację, wymagająca procedura sporządzenia i złożenia wniosku / konieczność posiadania formy prawnej w postaci stowarzyszenia lub fundacji, w niektórych przypadkach ograniczenia czasowe w realizacji zadań

Mocne strony: różnorodność tematyczna, brak ograniczeń jeśli chodzi o preferowane działania, ich tematy i formy, możliwość pozyskania dotacji na pokrycie wkładu własnego, otwartość ze strony pracowników UM Katowice pomocnych w czasie realizacji działania

Rada rodziców

Podstawa prawna: Rozdział 4 („Społeczne organy w systemie oświaty”, art. 83 i 84) ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe

Prawo lokalne: Regulacje wewnętrzne szkoły

Trwałość mechanizmu: W przedszkolach i szkołach publicznych prowadzonych przez samorzady istnienie rady rodziców wymagane jest ustawą; w praktyce to od samych rodziców zależy, jak mocno korzystać będą z tego mechanizmu

Wysokość środków w Katowicach: Nie dotyczy / Na budżet rady rodziców składają się składki i darowizny

Nabór wniosków: Nie dotyczy / Rada rodziców może podejmować doraźne działania w ciągu całego roku

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: Nie dotyczy

Zaangażowanie Mieszkańców: Autonomia działań rady rodziców pozwala na pełne zaangażowanie się rodziców w ciągu całego roku

Skala możliwych zadań do realizacji: Zależna od posiadanych środków własnych. Zasadniczo kompetencje rady rodziców dotyczą kwestii funkcjonowania placówki

Rodzaje projektów: Miękkie i twarde

Podział środków na jednostki pomocnicze: Nie dotyczy

Słabe strony: Zazwyczaj niewielkie zasoby finansowe. Często spotykany brak zainteresowania rodziców

Mocne strony / Zalety mechanizmu: Umożliwienie rodzicom wpływu na funkcjonowanie placówki edukacyjnej

Kto przyznaje środki: O podziale środków własnych decyduje sama rada, lecz aspekt finansowy nie jest zasadniczym zrębem funkcjonowania rad

Konsultacje społeczne

Podstawa prawna: Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Ustawa o samorządzie gminnym, Ustawa o samorządzie powiatowym, Ustawa o samorządzie wojewódzkim

Prawo lokalne: Zarządzenia Prezydenta Miasta

Trwałość mechanizmu: W ramach konsultacji przedstawiciele władz mogą przedstawiać obywatelom swoje plany, które dotyczą m.in. aktów prawnych (ich zmiany lub uchwalania nowych), inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą wpływać na życie obywateli. Szczegółowe zasady i tryb konsultacji społecznych z mieszkańcami określają uchwały rad odpowiednich jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast, powiatów, województw)

Wysokość środków w Katowicach: nie dotyczy

Nabór wniosków: nie dotyczy

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: Konsultacje społeczne dotyczące szczególnie istotnych dla mieszkańców spraw ogłaszane są przez Urząd Miasta. W Katowicach funkcjonuje Platforma Konsultacji Społecznych, za pośrednictwem której mieszkańcy mogą wyrażać swoje opinie. Ponadto praktyką jest organizacja spotkań informacyjnych i konsultacyjnych na terenie miasta

Zaangażowanie Mieszkańców: Mieszkańcy jako jednostki oraz organizacje pozarządowe jako przedstawiciele środowiska NGO mogą wypowiadać się i konsultować akty prawne i decyzje miasta mające wpływ na jego mieszkańców

Skala możliwych zadań do realizacji: W samorządach konsultacje najczęściej dotyczą przepisów związanych z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (przykładowo: konsultacje planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (przykładowo: konsultacje projektów strategii rozwoju JST) ustawą o udostępnieniu

informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (przykładowo: konsultacje w sprawie inwestycji oddziałujących na środowisko)

Rodzaje projektów: nie dotyczy

Podział środków na jednostki pomocnicze: jeśli zmiany prawne dotyczą danej jednostki - spotkania konsultacyjne organizowane są na jej terenie, a w konsultacjach za pośrednictwem platformy wypowiadać się mogą jedynie mieszkańcy danej dzielnicy

Słabe strony: konsultacje społeczne nie dają mieszkańcom bezpośredniego wpływu na decyzje miasta, gdyż ich wyniki poza wymogiem sporządzenia raportu z ich przebiegu nie są wiążące

Mocne strony: Konsultacje zakładają obustronną komunikację, nawiązanie dialogu między mieszkańcami a władzami i administracją, są wprowadzeniem mieszkańców w proces decyzyjny

Nieformalna inicjatywa oddolna

Podstawa prawna: oddolne zaangażowanie obywatelskie wykracza poza regulacje prawne, to z reguły inicjatywy o charakterze nieformalnym, realizowane zgodnie z zasadami prawa

Prawo lokalne: niektóre podmioty (w Katowicach m.in. instytucja kultury Katowice - Miasto Ogrodów) realizują działania dotacyjne dedykowane grupom nieformalnym. Wówczas zastosowanie mają konkretne regulaminy konkursów

Trwałość mechanizmu: Działania nieformalnych grup to oddolnie zainicjowane przedsięwzięcia niejednokrotnie mające przełożenie na poprawę stanu funkcjonowania miasta. W zależności od charakteru problemów i pomysłów na ich rozwiązanie inicjatywy potrzebują zewnętrznego finansowania lub funkcjonują bez wsparcia

Wysokość środków w Katowicach: miasto (za pośrednictwem swoich instytucji - np. instytucji kultury Katowice - Miasto Ogrodów) organizuje konkursy dotacyjne dla grup nieformalnych, najczęściej w postaci mikrograntów na wybrany cel. Podobny charakter mają konkursy Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w ramach tzw. "FIO lokalnie". Wysokość środków zależy od jednostkowego konkursu

Nabór wniosków: w zależności od postanowień regulaminu

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: ogłoszenie konkursu przez uprawniony podmiot → Sporządzenie wniosku przez Wnioskodawcę → Ocena wniosków przez komisję konkursową → Ogłoszenie wyników i przydzielenie dotacji → Ewentualna aktualizacja wniosków → Realizacja zadania przez grupę nieformalną → Sprawozdanie z wykonania zadania złożone grantodawcy

Zaangażowanie Mieszkańców: W praktyce od inicjatywy i poziomu zaangażowania mieszkańców zależy realizacja

różnych działań. To ich pomysły mogą przełożyć się na zmianę otoczenia, postanowień samorządu czy stworzenie nowych działań dla mieszkańców

Skala możliwych zadań do realizacji: zależna od pomysłów mieszkańców oraz od regulaminów konkursów dotacyjnych (jeśli inicjatywa ma być finansowana zewnętrznie)

Rodzaje projektów: z reguły miękkie, czasowe

Podział środków na jednostki pomocnicze: nie dotyczy

Słabe strony: Brak systemowego, ciągłego wsparcia dla inicjatyw oddolnych, brak długofalowych planów rozwoju narzędzia, odpowiedzialność za podjęte inicjatywy spoczywa na mieszkańcach

Mocne strony / Zalety mechanizmu: Duży zakres możliwych do realizacji zadań, zaangażowanie mieszkańców może przełożyć się na otoczenie

Kto przyznaje środki: W zależności od konkursu i postanowień regulaminu

Gdzie szukać informacji: m.in. www.fioslaskie.com

Inicjatywa lokalna

Podstawa prawna: Ustawa o samorządzie gminnym

Prawo lokalne: Zarządzenie Prezydenta Miasta

Trwałość mechanizmu: W mieście funkcjonowanie Inicjatywy Lokalnej jest wymaganą ustawą formą współpracy gminy z samorządem

Wysokość środków w Katowicach: 1 000 000 zł na rok

Nabór wniosków: jesienią roku poprzedzającego realizację

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: Sporządzenie wniosku przez Wnioskodawcę → Zdobycie poparcia Mieszkańców pod wnioskiem → Fakultatywne przedłożenie wniosku do zaopiniowania przez Radę Jednostki Pomocniczej → Złożenie wniosku → Weryfikacja formalna i merytoryczna oraz wybór wniosków do realizacji przez powołaną przez Prezydenta komisję → Realizacja zadania w roku budżetowym przez mieszkańców pod nadzorem i we współpracy z właściwym wydziałem lub jednostką miejską → Sprawozdanie z wykonania prac społecznych w ramach zadania

Zaangażowanie Mieszkańców: Poparcie wniosku celem jego rejestracji / Udział w realizacji Inicjatywy poprzez prace społeczne

Skala możliwych zadań do realizacji: Od drobnych projektów po duże zadania całoroczne, zakładające jednak udział Mieszkańców w pracach społecznych

Rodzaje projektów: Miękkie i twarde

Podział środków na jednostki pomocnicze: Nie dotyczy

Słabe strony: Niewielkie środki (w porównaniu np. z Budżetem Obywatelskim) / Średnia skala trudności sporządzanego wniosku

Mocne strony / Zalety mechanizmu: Duży zakres możliwych do realizacji zadań / Wsparcie Urzędu Miasta i jednostek

miejskich na etapie tworzenia wniosku / Konieczność zaangażowania lokalnej społeczności poprzez prace społeczne

Kto przyznaje środki: O podziale środków decyduje powołana przez Prezydenta Miasta komisja złożona z urzędników

Gdzie szukać informacji: <https://www.katowice.eu//urzad-miasta/inicjatywa-lokalna> / Wydział Polityki Społecznej Urzędu Miasta Katowice, ul. Rynek 1 (8. piętro)

Rada jednostki pomocniczej

Podstawa prawna: Ustawa o samorządzie gminnym

Prawo lokalne: Uchwały Rady Miasta nadające jednostkom statuty

Trwałość mechanizmu: Podział Miasta na jednostki pomocnicze jest od lat niezmienny / W praktyce zbyt mała ilość kandydatów w odbywających się co 4 lata wyborach skutkuje koniecznością zebrania podpisów minimum 10 proc. mieszkańców dzielnicy pod wnioskiem o ponowne wybory celem wyłonienia Rady

Wysokość środków w Katowicach: 220 000 zł na rok

Nabór wniosków: jesienią roku poprzedzającego realizację

Ścieżka od naboru do realizacji zadania: Nie dotyczy

Zaangażowanie Mieszkańców: Co 4 lata Mieszkańcy wybierają w wyborach 15 lub 21 radnych (liczba zależy od wielkości dzielnicy). Działalność organów jednostek jest jawna - mieszkańcom przysługuje prawo do uczestnictwa w posiedzeniach Rady i zabrania za jej zgodą głosu, a także do wglądu do dokumentacji. Radni odbywają dyżury dla mieszkańców

Skala możliwych zadań do realizacji: Szerokie kompetencje pozwalają na wnioskowanie w wielu sprawach, w tym w zakresie kosztownych wielomilionowych inwestycji w dzielnicach. W praktyce dana Rada decyduje o wydatkowaniu przypadających jej 10 000 zł w skali roku

Rodzaje projektów: Miękkie i twarde

Podział środków na jednostki pomocnicze: Po 10 000 zł na każdą Radę

Słabe strony: Trudność z utrzymaniem zapału osób wybranych / Niskie poczucie sprawczości

Mocne strony / Zalety mechanizmu: Szerokie kompetencje - otwarty katalog zapisany w par. 6 statutów poszczególnych

jednostek: 1) wybór i odwoływanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego Rady, 2) wybór i odwoływanie przewodniczącego i członków Zarządu, 3) uchwalanie programów działania Jednostki, 4) podejmowanie uchwał w sprawach przyjmowania zadań przekazanych przez organy miasta, 5) powoływanie stałych i doraźnych zespołów Rady wraz z określeniem ich składu i zakresu działania, 6) udział w przeprowadzaniu konsultacji z mieszkańcami Jednostki na zasadach określonych uchwałami Rady Miasta Katowice, 7) występowanie do organów miasta w sprawach wniosków mieszkańców Jednostki, w zakresie jej działania, dotyczących spraw o charakterze publicznym, 8) inicjowanie i organizowanie obchodów okolicznościowych związanych z miejscami pamięci narodowej, 9) inicjowanie i organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i uroczystości środowiskowych, 10) inicjowanie i wspieranie działań na rzecz porządku publicznego we współpracy z Policją i Strażą Miejską, 11) występowanie do Rady Miasta Katowice z wnioskami o podjęcie inicjatyw uchwałodawczych w sprawach dotyczących Jednostki, 12) składanie propozycji do projektu budżetu miasta, 13) wnioskowanie w sprawach miasta dotyczących obszaru Jednostki, w szczególności: a) projektowanych i realizowanych inwestycji oraz remontów, b) planu zagospodarowania przestrzennego, c) godzin funkcjonowania lokali użytkowych oraz lokalizacji zakładów i obiektów, których działalność może być uciążliwa dla otoczenia, d) przebiegu tras linii komunikacyjnych i rozmieszczenia przystanków, e) nazewnictwa ulic i placów publicznych, f) funkcjonowania miejskich instytucji kultury, placówek oświatowych i obiektów rekreacyjno-sportowych. Trwałość Rady pozwala na jej realne prawo do reprezentowania społeczności lokalnej w dialogu z Miastem. Wokół Rady w danej dzielnicy możliwe jest tworzenie lokalnego środowiska liderkiego

Kto przyznaje środki: O podziale środków (z puli 10 000 zł) decyduje sama Rada

Gdzie szukać informacji: <https://bip.katowice.eu/RadaMiasta/JednostkiPomocnicze/> / Biuro Rady Miasta Katowice, ul. Młyńska 4 (2. piętro)

